

УМОВИ, ШЛЯХИ ТА МЕХАНІЗМИ САМОРОЗВИТКУ Й САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Сичов Д. В., Івко А. В., Сініченкова А. С.

Успішна самореалізація студентів у професійній діяльності в системі формування цінних орієнтацій завжди є актуальною. Метою тез є визначення і теоретичне обґрунтування самореалізації особистості студентів у системі формування цінних орієнтацій. Завдання – визначити й обґрунтувати самореалізацію особистості студентів у системі формування цінних орієнтацій. Особистість студентів самореалізується під час навчання, завдяки прагненню розкрити свої здібності й таланти.

У процесі навчання студенти самореалізуються, самовдосконалюються, бо так розкривається структура особистості, яка формується і закріплюється їхнім життєвим досвідом, у кодї соціальної адаптації та соціалізації у вищому навчальному закладі.

На сучасному етапі становлення національної системи освіти головним є розвиток особистості, здатної до визначення особистісних способів самореалізації, саморозвитку, самоосвіти й самоствердження як в професійній кар'єрі, так і в життєдіяльності. Суспільство нині потребує кваліфікованих фахівців, спроможних до активного сприйняття нового, до безперервного особистісного й фахового самовдосконалення. Тому сучасна вища освіта, поряд із якісною професійною підготовкою, передбачає всебічний розвиток особистості кожного студента. Педагогічна праця є тим особливим видом діяльності, що поєднує організаційну, дослідну і творчу роботу, тому у сучасних умовах педагог повинен бути спроможним до активного сприйняття нового, до безперервного особистісного та професійного самовдосконалення[4].

Карл Роджерс визначив, що метою саморозвитку особистості є пошук шляхів та умов поєднання реального «Я» з ідеальним «Я». У зв'язку з цим виникла потреба визначення умов і шляхів оптимізації цього процесу. У загальному вигляді їх можна описати так: наявність конкретної мети, до якої особистість постійно прагне; мета має бути реальною з огляду на об'єктивні обставини, а процес досягнення – передбачати наполегливість, навіть прояв певного ризику з боку особистості; сприяння створенню «ситуації успіху», пережитий особистістю успіх додає їй самоповаги та

впевненості; стимулювання інтелектуальної ініціативи, поступове збільшення навантаження сприяє вдосконаленню вмінь планувати навчальну роботу, здійснювати розрахунок власних сил. Основою трансферного підходу є розуміння саморозвитку як перебудови внутрішнього світу людини, що призводить до принципової зміни світогляду [1].

Самовдосконалення розглядається як можливість особистісного росту людини і її самостійне прагнення наблизитися до певного ідеалу з метою набуття рис і якостей особистості, засвоєння тих видів діяльності, якими вона поки що не володіє. Тому самовдосконалення має особливу роль у становленні особистості, оскільки впливає на здатність людини пізнавати власне «Я», відповідно – до рефлексії над собою. Усвідомлюючи свої досягнення і недоліки, особистість виявляє прагнення до самовдосконалення, самоосвіти і самовиховання. Створюючи нові цінності, вона сама особистісно зростає, стає суб'єктом власного розвитку [2].

Н. Бухлова пропонує розглядати самоосвітню діяльність як сукупність декількох «само»: самооцінка – уміння оцінювати свої можливості; самооблік – уміння брати до уваги наявність своїх якостей; самовизначення – уміння обирати своє місце в житті, суспільстві, усвідомити власні інтереси; самоорганізація – вміння знайти джерело пізнання й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти, планувати, організовувати робоче місце та діяльність; самореалізація – реалізація особистістю своїх можливостей; самокритичність – вміння критично оцінювати переваги та недоліки власної роботи; самоконтроль – здатність контролювати свою діяльність; саморозвиток – результат самоосвіти. Шляхом досконалої організації самоосвітньої діяльності постійно вдосконалюється професійна майстерність вихователя і, як наслідок, формується авторитет педагога серед дітей, батьків, колег. Творчо працюючий педагог сам створює свій особистий імідж[3].

Отже, самовдосконалення виявляється у прагненні довести розвиток своєї особистості до образу ідеального «Я», пізнати та проконтролювати себе. Інтерес до особистісного самовдосконалення виникає тоді, коли спрямованість на власний розвиток стає необхідною життєвою потребою особистості. Специфіка самовдосконалення особистості полягає в тому, що воно найбільшою мірою спирається на індивідуальні особливості людини, її нахили та потреби. Завдяки цьому вдається виявити для себе домінуючі

здатки, які в майбутньому можуть суттєво визначити весь життєвий шлях, забезпечити розвиток фізичних, інтелектуальних і моральних якостей.

Список використаних джерел:

1. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ, 1989. 356 с.
2. Компетентність саморозвитку фахівця: педагогічні засади формування у вищій школі / наук. ред., упоряд. Н. В. Кічук; Півден. наук. центр АПН України. Ізмаїл. держ. гуманіт. ун-т. Ізмаїл, 2007. 235 с.
3. Проект національної програми виховання дітей та учнівської молоді в Україні (2004.). *Освіта України*. № 94. С. 7.
4. Сухоленова О. Г. Етапи саморозвитку особистості. *Психологія: зб. наук. праць*. 2000. 3(9). С. 98–104.